

365Batecs

Vivències per reflexionar i actuar

Obra Social
Sant
Joan
de Déu

 Premi de Civisme
2015

 Generalitat de Catalunya
Departament de Benestar Social
i Família

Discapacitat intel·lectual

Materials didàctics

Autoria dels materials: Elisabet Preixats, amb el suport del Grup de Recerca en Educació Moral (GREM) de la Universitat de Barcelona

Aquesta obra està subjecta a una llicència de
Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional de Creative Commons

A continuació, trobaràs una sèrie d'**activitats** que tenen com a objectiu aprofundir sobre l'àmbit de les **persones amb discapacitat intel·lectual** i facilitar el treball sobre els vídeos relacionats.

Aquestes activitats poden adaptar-se a les teves necessitats i estan destinades a **persones joves de 12 a 18 anys**.

Al final de cada activitat trobaràs un enllaç que et conduirà a les **pistes metodològiques** per treure més partit a cada proposta.

Tot el material està distribuït en tres nivells:

1. Escolta, reflexiona i actua

pàg 3
Dinàmiques i activitats per realitzar de manera individual o col·lectiva després de visualitzar un vídeo.

pàg 4
activitat 1:
En primera persona

pàg 5
activitat 2:
Discapacitat versus diversitat

pàg 6
activitat 3:
Jo, com tu...

pàg 7
activitat 4:
“Quiero aprender de ti”

pàg 9
activitat 5:
Coneix el teu entorn

2. Per seguir bategant

pàg 10
Llistat de recursos complementaris, com entitats que treballen en l'àmbit, webs de referència, pel·lícules interessants, estudis, cançons, etc.

3. Pistes metodològiques

pàg 13
Al final del document trobaràs un espai amb pistes metodològiques per treure més partit a cada proposta.

1. Escolta, reflexiona i actua

1.
Escolta,
reflexiona
i actua

activitat 1

En primera persona

Material:

Un quadre imprès i retallat per cada parella d'alumnes

Introducció al tema:

Una de les eines més útils per tal de comprendre una realitat és realitzar un exercici d'empatia que permeti posar-se al lloc de l'altre i aproximar-se als seus pensaments i emocions.

Es proposa una **lectura crítica d'algunes frases extretes de batecs** que aborden la temàtica de la discapacitat. Retalla-les i reparteix-ne una a cada parella, que haurà d'explicar qui creuen que l'ha dit (usuaris, voluntaris, treballadors o familiars), quin és el sentit que consideren que té i quina és l'actitud que ens demanen tenir en relació a la discapacitat intel·lectual.

La posada en comú a nivell de grup classe ha de permetre identificar algunes de les principals dificultats i necessitats davant de la discapacitat intel·lectual.

“ A mi m'ha aportat un benefici. Ara veig de diferent manera les persones amb discapacitat i que intenten adaptar-se a l'entorn on viuen.”

“Quan encasellem el món dels discapacitats, és un nom que és una llosa.”

“ Tots tenim capacitats i incapacitats”

“ Jo crec que ens hi hem de dirigir de manera natural, com si parlessis amb una persona de la seva edat.”

1.
Escolta,
reflexiona
i actua

activitat 2

Discapacitat *versus* diversitat

Material:

Full imprès o projecció de la definició i les preguntes

Introducció al tema:

A través d'aquesta activitat l'alumnat reflexionarà entorn del concepte de discapacitat.

Inicialment es demanarà als i les alumnes que intentin **elaborar la seva pròpia definició** sobre el concepte discapacitat.

Posteriorment s'escriurà o projectarà la definició elaborada per la Convenció internacional de Drets de Persones amb Discapacitat (2012) i es demanarà que se subratllin les paraules claus de la definició.

“La discapacitat és la situació que resulta de la interacció entre les persones amb deficiències previsiblement permanents i qualsevol de les barreres que limiten o impedeixin la seva participació plena i efectiva en la societat, en igualtat de condicions amb la resta de persones.”

Lavors es plantejaran les següents **qüestions**:

- Coincideix aquesta definició amb la que tu has fet?
- Quins elements canvia o incorpora?
- Com creus que aquesta nova visió de la discapacitat fa canviar també l'atenció a les persones amb discapacitat? En quins elements es focalitza aquesta atenció?

Si es considera adequat es pot plantejar el nou concepte que s'utilitza com a alternatiu (amb certs matisos) del de discapacitat.

Es tracta del concepte **diversitat funcional**, que s'entén com un fenomen que afectaria a tota la societat i no únicament a persones concretes. Consisteix a assumir que no existeixen capacitats o incapacitats, sinó diversitat de funcions de resposta a un estímul concret. Aquesta diversitat ha de ser gestionada sense que es produeixin exclusions o discriminacions.

Aquest nou concepte allunya el focus de les persones concretes i amplia una visió que redueix les respostes donades a la dicotomia de capacitat contra incapacitat. Posa èmfasi en la idea que tothom té capacitats, però el que varia és com es dóna aquesta resposta i que aquesta diversitat es dóna en cada individu.

1.
Escolta,
reflexiona
i actua

activitat 3

Jo, com tu...

✎ Material:

Pissarra digital o projector que permeti reproduir el vídeo.

Introducció al tema:

Les persones que tenen una discapacitat intel·lectual reivindiquen la seva plena participació en la societat, ressaltant els aspectes que tenen en comú amb la resta de persones.

Per aquest motiu es proposa la realització d'un mural en el que cada persona de la classe completi la frase:

“En aquesta societat jo, com tu, també vull...”

Es pot començar l'activitat visualitzant conjuntament aquest curtmetratge que va formar part del concurs “Yo como tú” de la FEAPS de Madrid (Agrupació d'Associacions sense ànim de lucre que treballen en l'àmbit de la discapacitat intel·lectual):

<http://www.youtube.com/watch?v=ry250d8Na4E>

Un cop cadascú hagi escrit una idea, procurant que no es repeteixin, es pot debatre sobre les diferents inquietuds i reptes que poden tenir les persones amb discapacitat intel·lectual pel que fa a la participació social.

1.
Escolta,
reflexiona
i actua

activitat 4

“Quiero aprender de ti”

Material:

Pissarra digital o projector que permeti reproduir el vídeo i el full amb la lletra impresa per cada alumne/a.

Introducció al tema:

Les cançons moltes vegades van acompanyades de lletres a les quals no sempre parem atenció i que en canvi ens podem ajudar a reflexionar sobre el nostre entorn.

El punt de partida és la reproducció de la cançó a tot el grup, amb la lletra al davant per tal de poder anar subratllant les paraules o frases més rellevants a mesura que s'escolta la melodia. Imprimeix el full que trobaràs a continuació i reparteix-lo entre cadascun dels alumnes.

La reflexió conjunta final ha de servir per desxifrar els missatges que es volen transmetre a través de la cançó i en relació al tema que s'està treballant.

- Quina és l'actitud que ens convida a tenir?
- Què creuen que podem aprendre de les persones amb discapacitat intel·lectual?

Trobareu el vídeo de la cançó a:

<http://www.youtube.com/watch?v=seC6wwIUDIk>

Els nois i noies poden pensar també si coneixen altres cançons amb un contingut similar que podrien ajudar a transmetre el mateix missatge, tot encoratjant a tenir una actitud més favorable vers la diferència.

[Continua a la pàgina següent](#)

1.
Escolta,
reflexiona
i actua

“Quiero aprender de ti”

*Hoy quiero aprender a recorrer vuestra noción desnuda.
Hoy quiero aprender eso que nunca permito en la vida.
Y quiero aprender y liberar de dentro esa ternura.
No lo dejaré, hoy lo haré.*

*Hoy quiero aprender y escucharé todo lo que me digas.
Y deben saber que en vuestra voz existe la cordura.
Esa que hace ver que falta tanto en esta linda vida.
Y voy a aprender, hoy lo haré.*

*Y cuando nadie para un rato y mira a su alrededor,
no se deja afectar.
Y es que este mundo gira tan deprisa,
sólo se llega a pensar locura de los demás y nunca miro la mía.*

*Y hoy voy a entender y lo pequeño que soy en la vida.
Y hoy voy a aprender que lo pequeño es grande día a día.
Y hoy voy a saber y recoger toda vuestra caricia,
que llega a la piel y hará bien.*

*Y cuando nadie para un rato y mira a su alrededor,
no se deja afectar.
sólo se llega a pensar locura de los demás y nunca miro la mía.
Y que existe y que se que ahí está.*

*Y cuando nadie para un rato y mira a su alrededor,
no se deja afectar.
Y es que este mundo gira tan deprisa,
sólo se llega a pensar locura de los demás y nunca miro la mía.
Y que existe y que se que ahí está.*

1.
Escolta,
reflexiona
i actua

activitat 5

Coneix el teu entorn

Material:

Ordinadors amb connexió a Internet per realitzar la cerca.

Introducció al tema:

Existeixen moltes associacions que treballen amb persones que tenen discapacitat intel·lectual i amb les seves famílies.

Realitza una **cerca de quines organitzacions existeixen a la població on vius** o a les poblacions properes. També informa't dels diferents **serveis** que ofereix **l'ajuntament** del teu municipi per assegurar l'autonomia de les persones que tenen una discapacitat intel·lectual. Llavors **posa't en contacte** amb alguna d'elles i proposa una visita per tal de conèixer de prop de quina manera aborden i treballen la participació social.

Un cop realitzada aquesta investigació, es proposa a l'alumnat preparar una entrevista als professionals o voluntaris que estan implicats en aquesta associació. L'activitat finalitza amb una exposició a tot el grup del que s'ha après durant l'activitat sobre l'associació. També es pot elaborar un mural que reculli les diferents experiències.

2. Per seguir bategant

2. Per seguir bategant

Una web

DINCAT

<http://www.dincat.cat/ca>

Agrupació d'associacions sense ànim de lucre que treballen en l'àmbit de la discapacitat intel·lectual, tant amb les persones afectades com amb les seves famílies.

Un llibre

ESPINÀS, J. Ma. (1986): El teu nom és Olga. Cartes a la meva filla. Barcelona, Edicions La Campana (36 edicions)

L'autor explica com és la seva filla amb síndrome de Down, reconeixent les dificultats, però també els aprenentatges sorgits d'aquesta experiència.

Una pel·lícula

Yo soy Sam

Director: Jessie Nelson

Any: 2001

Duració: 132 min

Sam Dawson (Sean Penn) és un home amb discapacitat intel·lectual que haurà de lluitar per conservar la custòdia de la seva filla petita, ja que l'Estat considera que no està capacitada per fer-se càrrec de la seva educació. S'encarrega de la seva defensa una prestigiosa advocada, Rita Harrison (Michelle Pfeiffer), la qual té un desinterès i una fredor inicial que aniran canviant a mesura que coneix en Sam i descobreix l'amor que sent per la seva filla i comprova la determinació que té per defensar els seus drets com a pare.

Un material didàctic

http://www.cnhd.org/Docs/YO_COMO_TU_PANAACEA_2012.pdf

Petit llibre editat per la FEAPS que mostra de manera senzilla i atractiva les reivindicacions de participació social que fan les persones amb discapacitat intel·lectual i quina és l'actitud que desitjarien del seu entorn.

2.
Per seguir
bategant

Una entitat

FEAPS

<http://www.feaps.org/>

Agrupació Espanyola d'Organitzacions a favor de les Persones amb Discapacitat Intel·lectual

3. Pistes metodològiques

3. Pistes metodològiques

activitat 1 En primera persona

L'objectiu de l'activitat és poder aproximar-se a la realitat de la discapacitat intel·lectual des de diferents perspectives, a través del testimoni directe de persones que estan implicades d'alguna manera amb aquest col·lectiu.

És important que facin molt bé aquesta **primera aproximació** per després donar resposta a la segona part de l'activitat que va més dirigida a **conèixer quina és l'actitud que s'hauria de tenir** en relació a aquest col·lectiu. Per fer això, es pot orientar la reflexió preguntant què creuen que pensa interiorment cadascuna de les persones que han dit cada una de les frases, en quines situacions es deuen haver trobat conclusió o quin missatge ens volen fer arribar mitjançant aquestes paraules.

Tornar
a l'activitat

Si es desitja, també es pot portar a un terreny més personal fent una aproximació a la visió que ells tenen d'aquest col·lectiu i possibles experiències que tinguin.

activitat 2 Discapacitat vs diversitat

Aquesta activitat permetrà comprovar la complexitat d'elaborar una **definició que reculli tots els aspectes** que estan relacionats amb la discapacitat intel·lectual i que es refereixi a l'àmbit amb una mirada respectuosa i integradora. Per aquest motiu és molt probable que les seves definicions siguin incomplertes i centrades en la persona.

L'important és posar de manifest de la definició oficial que la intenció no és posar el focus en allò que la persona pot o no pot fer de forma aïllada, sinó en la **interacció amb l'entorn**. Així, seria interessant subratllar paraules com "interacció", "barreres", "limiten o impedeixen", "participació plena".

Aquesta definició influirà sens dubte en la intervenció, doncs abordarà tant les estratègies que necessita la persona per interaccionar amb el seu entorn amb la modificació de l'entorn mateix per facilitar que la persona pugui desenvolupar al màxim les seves capacitats.

Igualment, es pot introduir el concepte de **diversitat funcional**, i fins i tot es pot fer un procés similar en què siguin ells els que defineixen inicialment el terme, i es contraposi després a la definició oficial. Cal remarcar que aquest concepte s'està imposant entre aquest col·lectiu, que el reivindiquen sovint per lluitar per la dignitat en la diversitat de l'ésser humà.

Tornar
a l'activitat

3. Pistes metodològiques

activitat 3 Jo com tu...

A través d'aquesta activitat es pretén que l'alumnat pugui adonar-se que aconseguir una integració dins la societat de les persones amb discapacitat no es limita només a l'assoliment dels hàbits quotidians. Tot i que depèn de cada cas, és important tenir present que **l'autonomia personal** passa també per la participació en diferents activitats que van més enllà de la satisfacció de les necessitats bàsiques, com ara oci, participació social i política, amics i parella, relacions sexuals...i que perquè això sigui possible és necessari que es respecti el seu ritme, se'ls informi del que succeeix i que el **tracte que s'hi tingui sigui desinfantilitzat**.

Tornar
a l'activitat

Per aquest motiu pot resultar de gran ajuda el llibre elaborat per la FEAPS de Madrid "Yo como tú" que trobareu com a recomanació a l'apartat "Per Seguir Bategant" .

activitat 4 "Quiero aprender de ti"

Aquesta activitat consisteix a reflexionar a partir del contingut d'una cançó de *El Canto del Loco*. És possible que part del grup ja la conegui, però que no s'hagués parat a escoltar la lletra en detall ni a observar les conclusions que se'n poden extreure.

Això pot servir per adonar-nos que de la mateixa manera que socialment se'ns transmeten molts missatges negatius que no som capaços de controlar ni de filtrar, també pot succeir el mateix en el cas dels missatges positius i que per aquest motiu és important estar atents i ser crítics amb els missatges que es reben per diferents mitjans.

També és important veure que tothom té alguna cosa a ensenyar. Per tal d'evitar caure en estereotips seria recomanable plantejar la pregunta referint-nos a casos concrets que coneguin i dels quals n'hagin après quelcom que no sabien. Per guiar una mica als nois i noies se'ls pot remarcar que aquests aprenentatges poden anar des de conèixer una manera diferent d'enfocar la vida, tenir més informació d'una malaltia, aprendre el llenguatge de signes o descobrir tot el que poden arribar a fer les persones amb discapacitat.

Tornar
a l'activitat

3. Pistes metodològiques

activitat 5 Coneix el teu entorn

Aquesta activitat pot servir per conèixer de prop la realitat de les persones amb discapacitat intel·lectual i les seves famílies, però també permetrà acostar-se a entitats que treballen en l'àmbit local. Per aquest motiu és especialment important que les **organitzacions** que es vagin a conèixer no s'escullin segons l'impacte i el reconeixement social que tenen, sinó per la proximitat als nois i noies.

Tornar
a l'activitat

Segurament s'adonaran que prop del lloc on viuen hi ha persones implicades en l'atenció a les persones amb discapacitat intel·lectual i les seves famílies i que no les coneixien anteriorment. **Això els pot motivar a portar a terme una tasca que impliqui** donar a conèixer al seu entorn la tasca que estan duent a terme.

365Batecs
Vivències per reflexionar i actuar

www.obrasocialsantjoandedeu.org

Autoria dels materials: Elisabet Preixats, amb el suport del Grup de Recerca en Educació Moral (GREM) de la Universitat de Barcelona.
Any de publicació: 2014

Aquesta obra està subjecta a una llicència de
Reconeixement-NoComercial 4.0 Internacional de Creative Commons

